

RYWKA LUSTIG

ur. 1932; Biała Podlaska

Miejsce i czas wydarzeń	ZSRR, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, deportacja, praca przy wyrębie lasu, głód

Życie na zesłaniu w Komi. Głód

Po dwóch tygodniach wzięli mężczyźni i młode kobiety do pracy do innych miejsc. Wzięli też ojca. Zostaliśmy z mamą. Potem przyszła zima. Bardzo ciężka zima tam jest. I potem wywieźli nas do innego miejsca. Tam było jeszcze gorzej. Tatuś pracował, tak jak wszyscy, w lesie i to było dla niego ciężko. On nie był przyzwyczajony do ciężkiej pracy. Raz tam stał odpocząć trochę, to dyrektor powiedział mu: „Co, ty nie pracujesz?! Odpoczywasz? Nie ma chleba. Jesteś odmówiony z pracy.” I to było jeszcze gorzej, bo jak nie ma tej porcji chleba, to nie ma nic. To był tylko głód i śnieg i nic więcej.

I wtedy powiedzieli, że już można wyjść z tego miejsca, bo [dotąd] nie wolno było [więcej niż] dwa kilometry od każdego [posiołka] wyjść. Doszli do tej [umowy] z Rosją, że ludzie mogą jechać, gdzie chcą. [Ale] nie ma czym. Tam nie ma auta, nie ma taksówki, nie ma nic. Tylko koń z [wozem]. Jeden, co tam mieszkał powiedział [ojcu]: „Ty już nie zobaczysz Warszawy. Tak jak nie widzisz swoich uszu.” To on powiedział: „Ja widzę moje uszy w lusterku i ja jeszcze zobaczę Warszawę.” No to potem jak powiedzieli, że już można jechać gdzie się chce, to ludzie zaczęli iść pieszo do Azji, do ciepłych miejsc. A myśmy pojechali autem takim, co różne rzeczy przewożą, weszliśmy na górę i pojechaliśmy czterdzieści kilometrów. Ale nie ma czym jechać [dalej], [żeby] ucieknąć stamtąd. To znowu było bardzo ciężko. Ojciec nie miał siły pracować, to mu nie dali chleba. Nie dali jemu, nie dali dla mamy i dla nas. To poszedł tam, gdzie jest odpowiedzialny i powiedział: „Dla mnie nie dajesz, ale dla dzieci nie dasz porcji chleba?” Oni nie chcieli dać.

Data i miejsce nagrania	2017-11-28, Ramat Gan
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Aleksandra Bańkowska
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"